

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

« 30 » 2024р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Соціальна робота в громаді»
ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 231 Соціальна робота
освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та
соціальна політика»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	1	2	32	14	5	6	93	150	2

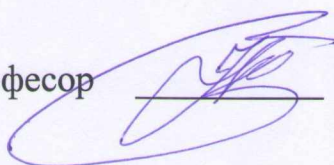
Тернопіль – ЗУНУ
2024

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми підготовки магістрів галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від «26» червня 2024 року).

Робочу програму склав доцент кафедри психології та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент **Шафранський Володимир Васильович**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Соціальна робота» протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності д.психол.н., професор

Сергій ШАНДРУК

Гарант ОНП «Соціальна робота та соціальна політика» д.психол.н., професор

Сергій ШАНДРУК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ГРОМАДІ»

1. Опис дисципліни «Соціальна робота в громаді»

Дисципліна «Соціальна робота в громаді»	Галузь знань, спеціальність, ОНП СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 23 «Соціальна робота»	Статус дисципліни - нормативна Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 3	ОНП – «Соціальна робота та соціальна політика»	Лекції: <i>Денна – 32</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14</i>
Загальна кількість годин – 150	ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота: <i>Денна – 93;</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 5;</i> Тренінг -6
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 3,1		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Соціальна робота в громаді»

2.1. Мета вивчення дисципліни

В умовах розбудови сучасної української правової та соціальної держави нагальною потребою є використання передового досвіду суспільствотворення розвинутих країн світу, в тому числі і досвіду соціальної роботи. Аналізуючи цей досвід, увагу слід приділити вивченню як теорії, так і практики. Теоретичні положення соціальної роботи знайшли застосування в багатоманітних формах зарубіжного досвіду, що обумовило високоефективні результати діяльності соціальних працівників та загалом сприяло покращенню соціального фону розвинених держав світу. Оволодіння світовим досвідом є тому необхідною умовою формування знань, навичок та вмінь професійного соціального працівника в нашій країні, яка в даний час перебуває в стадії формування оптимальної моделі соціального розвитку (виокремлюються пріоритети та напрямки соціальної політики, відпрацьовуються механізми дієвості соціальної роботи як професійної діяльності). Особливістю курсу є його інтеграційний і аналітичний характер.

Студенти вивчають основні поняття, що стосуються організаційних основ соціальної роботи в громаді в різних державах за кордоном, методів та форм соціальної роботи з різними групами населення, особливостей системи соціального забезпечення та методики її здійснення.

Дисципліна «Соціальна робота в громаді» покликана навчити майбутніх соціальних працівників, як координаторів програм місцевого розвитку основам мобілізації громадян заради вирішення проблем громад. У зв'язку з цим у програмі дисципліни «Соціальна робота в громаді» для студентів другого (магістерського) освітнього рівня міститься як теоретичний матеріал, так і специфіка застосування отриманих знань та навичок на практиці, а саме у галузі соціальної роботи із державними та недержавними організаціями та громадами в сучасному громадянському суспільстві. Відтак майбутній соціальний працівник володітиме базовими етичними принципами соціальної роботи в громаді та зможе застосовувати новітні технології під час планування програми у громаді.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями даного курсу є підвищення теоретичного розуміння соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни й особливої сфери діяльності, а також вивчення зарубіжних прийомів та методів роботи з індивідами та групами клієнтів соціальних сервісів.

В дисципліні основний акцент робиться на вивченні соціального досвіду зарубіжних країн і можливості його впровадження в нашій державі.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

1. Здатність аналізувати і систематизувати набутий досвід з метою підготовки аналітичних довідок, звітів щодо стану соціального і гуманітарного розвитку території, регіону, міста, населеного пункту та їх презентації.

2. Здатність розробляти практичні рекомендації органам державного управління та місцевого самоврядування з проблем вдосконалення соціального обслуговування населення та їх презентації.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування за спеціальністю 231 Соціальна робота та базових знань першого (бакалаврського) рівня.

2.5. Результати навчання.

- Аналізувати і систематизувати набутий досвід з метою підготовки аналітичних довідок, звітів щодо стану соціального і гуманітарного розвитку території, регіону, міста, населеного пункту та їх презентації.
- Розробляти практичні рекомендації органам державного управління та місцевого самоврядування з проблем вдосконалення соціального обслуговування населення та їх презентації.

3. Програма навчальної дисципліни «Соціальна робота в громаді»

Змістовий модуль 1

Теоретичні та практичні засади соціальної роботи в громаді

Тема 1. Сучасні підходи до розуміння громади

Поняття громади. Типи громад. Соціологічний, політико-правовий та соціально-педагогічний підходи до трактування громади. Характеристики громади.

Тема 2. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді

Роль громади у житті слов'ян за часів Київської Русі. Соціальні аспекти діяльності українських братств як православних громад. Сільська громада як інститут соціальної підтримки незахищених верств населення. Роль громадських організацій "Громада" та "Просвіта" в організації соціальної роботи з населенням. Організація соціальної роботи в сусідських спільнотах у 70-80-х роках ХХ ст. Особливості організації соціальної роботи з різними категоріями населення в територіальних громадах на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Тема 3. Теоретичні основи соціальної роботи в громаді

Аналіз концепцій змісту соціальної роботи в громаді. Сучасні моделі практичної соціальної роботи в громаді. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді. Принципи організації соціальної роботи в громаді. Методи вивчення проблемно-потребового поля членів громади. Класифікація локальних ініціатив. Технологічні етапи здійснення їх підтримки. Стратегії і тактики діяльності соціальних працівників в громаді.

Змістовий модуль 2

Основні напрямки соціальної роботи в громаді як виду професійної діяльності

Тема 4. Ресурсне забезпечення соціальної роботи в громаді

Ресурси як необхідна умова забезпечення діяльності. Характеристика різновидів ресурсів соціальної роботи в громаді (природні, матеріальні, людські, інституційні, інформаційні). Зовнішні та внутрішні ресурси організації

соціальної роботи на рівні громади.

Тема 5-6. Розробка і впровадження соціальних проектів на локальному рівні

Поняття соціального проекту. Його різновиди. Етапи розробки соціального проекту в громаді. Особливості реалізації соціального проекту. Моніторинг та оцінка соціальних проектів у територіальній громаді.

Тема 7. Роль партнерства в організації соціальної роботи на рівні громади

Сутність партнерства у соціальній роботі. Модель партнерства у межах територіальної громади. Механізми функціонування взаємодії між державними, громадськими організаціями та бізнесовими структурами у громаді. Роль засобів масової інформації у забезпеченні та підтримці партнерства в межах громади.

Тема 8. Соціальна підтримка різних категорій населення в закладах соціального спрямування в територіальній громаді.

Модернізація і впровадження нових технологій соціальної роботи за місцем проживання. Специфіка процесу розширення мережі закладів соціального спрямування. Організація недержавних соціальних установ на основі співпраці з бізнесовими структурами.

Змістовий модуль 3

Соціальна робота в громадах зарубіжних країн

Тема 9. Соціальна робота у громаді в європейських країнах.

Особливості діяльності соціальних служб в громадах Англії. Особливості соціальної роботи в Шотландії. Політичні передумови та організація соціальної роботи в шведських громадах. Перерозподіл доходів та соціальна допомога та діяльність соціальних служб. Соціальна робота в громадах Франції. Характеристика інноваційних інституцій та форм соціальної роботи в громаді в окремих європейських країнах.

Тема 10. Соціальні служби та форми роботи з населенням в громадах Америки та Канади

Типи соціальних служб у громаді. Зміст та форми роботи громадських центрів (Community Centers) в Америці та Канаді. Роль сімейних центрів в організації соціальної роботи на рівні громади. Реалізація різних форм соціокультурної анімації в культурно-дозвіллевих центрах.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Соціальна робота в громаді» Денна форма навчання

Теми	Кількість годин					
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1 <i>Теоретичні та практичні засади соціальної роботи в громаді</i>						
Тема 1. Сучасні підходи до розуміння громади	2	2	10	-	1	Складання структурних схем Тестові завдання
Тема 2. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді	2		10	-		
Тема 3. Теоретичні основи соціальної роботи в громаді	4	1	10	1	-	
Змістовий модуль 2 <i>Основні напрямки соціальної роботи в громаді як виду професійної діяльності</i>						
Тема 4. Ресурсне забезпечення соціальної роботи в громаді	4	1	10	-	2	Дискусійне обговорення Тестові завдання
Тема 5-6. Розробка і впровадження соціальних проєктів на локальному рівні	4	2	10	2		
Тема 7. Роль партнерства в організації соціальної роботи нарівні громади	4	2	10	-	2	
Тема 8. Соціальна підтримка різних категорій населення в закладах соціального спрямування в територіальній громаді.	4	2	11	2		
Змістовий модуль 3 <i>Соціальна робота в громадах зарубіжних країн</i>						
Тема 9. Соціальна робота у громаді в європейських країнах.	4	2	11	-	1	Дискусійне обговорення Реферативні повідомлення
Тема 10. Соціальні служби та форми роботи з населенням в громадах Америки та Канади	4	2	11	-		
Разом	32	14	93	5	6	-

5. Тематика практичних занять Денна форма

Практичне заняття 1

Тема. Громада як осередок соціальної роботи з різними групами населення

1. Сутність територіальної громади в Україні.
2. Характеристика взаємозв'язків у громаді за Джуді Боп.
3. Сусідські спільноти як своєрідні громади.

Тема. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді

1. Роль громади у житті слов'ян за часів Київської Русі.

2. Соціальні аспекти діяльності українських братств як православних громад.
3. Сільська громада як інститут соціальної підтримки незахищених верств населення.
4. Роль громадських організацій "Громада" та "Просвіта" в організації соціальної роботи з населенням.
5. Організація соціальної роботи в сусідських спільнотах у 70-80-х роках ХХ ст.
6. Особливості організації соціальної роботи з різними категоріями населення в територіальних громадах на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Практичне заняття 2

Тема. Теоретичні основи соціальної роботи в громаді

1. Аналіз концепцій змісту соціальної роботи в громаді.
2. Сучасні моделі практичної соціальної роботи в громаді.
3. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді.
4. Принципи організації соціальної роботи в громаді.
5. Методи вивчення проблемно-потребового поля членів громади.
6. Класифікація локальних ініціатив.
7. Технологічні етапи здійснення їх підтримки.
8. Стратегії і тактики діяльності соціальних працівників в громаді.

Тема. Правові основи соціальної роботи в громаді

1. Українське законодавство про територіальну громаду та місцеве самоврядування.
2. Форми залучення населення до участі у вирішенні проблем громади (загальні збори громадян, місцеві ініціативи, громадські слухання, місцевий референдум).
3. Характеристика соціальних послуг, які можуть надаватися спеціалістами соціальної сфери та неурядовими організаціями на рівні територіальної громади.

Практичне заняття 3

Тема. Складання карти громади. Аналіз та розробка соціальних проектів.

1. Складання карти громади
2. Обговорення окремих Соціальних проектів, які реалізуються у територіальних громадах України.

1) Викладач об'єднує студентів у три групи. Кожна група отримує аркуш ватману, фломастери, кольоровий папір, клей. За запропонованою схемою одна група розробляє карту конкретної сільської громади, інша - територіальної громади певного районного центру; остання - громади мікрорайону великого міста.

Групам потрібно створити опис громади певного типу, зобразити її на ватмані за допомогою малюнку, схеми, колажу тощо.

Сфера	Показники
Географічна	Площа, природні особливості, екологічний стан
Демографічна	Чисельність населення, його віковий та тендерний склад
Історія	Коли створена, визначні історичні події, персони
Економічна	Характеристика виробництва, зайнятості населення
Політична	Політична структура, недержавні організації

Соціальна	Види соціальних служб, заклади охорони здоров'я, освітні та культурно -дозвіллеві заклади, спортивні заклади, релігійні заклади, служби зайнятості, органи охорони правопорядку
Ризики	Проблеми, небезпеки, що існують у певних сферах життєдіяльності членів громади

По закінченні роботи кожна група представляє свої напрацювання. Після цього проходить обговорення за такими питаннями:

- ◆ чим різняться між собою карти цих громад;
- ◆ що в них є спільного;
- ◆ як у своїй майбутній професійній діяльності ви можете використовувати карту громади, в якій працюватимете?

Практичне заняття 4

Тема. Роль партнерства в організації соціальної роботи на рівні громади

1. Сутність партнерства у соціальній роботі.
2. Модель партнерства у межах територіальної громади.
3. Механізми функціонування взаємодії між державними, громадськими організаціями та бізнесовими структурами у громаді.
4. Роль засобів масової інформації у забезпеченні та підтримці партнерства в межах громади. Роль рекламних кампаній різних соціальних інституцій в організації соціальної роботи та соціальної взаємодії у громаді.

Практичне заняття 5

Тема. Соціальна підтримка різних категорій населення в закладах соціального спрямування в територіальній громаді.

1. Модернізація і впровадження нових технологій соціальної роботи за місцем проживання.
2. Специфіка процесу розширення мережі закладів соціального спрямування.
3. Організація недержавних соціальних установ на основі співпраці з бізнесовими структурами.

Практичне заняття 6-7

Тема . Аналіз міжнародного досвіду соціальної роботи в громаді

1. Виступи студентів з інформаційними повідомленнями про особливості соціальної роботи в громадах зарубіжних країн.
2. Обговорення міжнародного досвіду щодо можливостей його запровадження в практику вітчизняної соціальної роботи в громаді.

6. Самостійна робота

Самостійна робота виконується студентом у формі «Портфолію», що складається із структурно-логічних схем, які відображають сутність теоретичних основ з дисципліни, що вивчається.

Орієнтовний перелік тем для самостійної роботи з дисципліни «Соціальна робота в громаді»

1. Взаємозв'язок соціальної роботи з політичною системою в країні.
2. Порівняльну характеристику правового статусу соціального працівника

Україніта розвинутих зарубіжних країн.

3. Соціокультурні цінності суспільства та їх зв'язок з соціальною роботою.
4. Роль держави в регулюванні соціальної сфери.
5. Існуючі моделі держав загального добробуту.
6. Вплив психології як науки на форми, методи і моделі, що застосовуються в соціальній роботі за кордоном.
7. Сім'я – об'єкт соціальної роботи в розвинутих зарубіжних країнах.
8. Сутність і характер сучасного феміністського руху.
9. Безробіття як соціальна проблема.
10. Соціальні наслідки інвалідності.
11. Соціологія особистості в соціальній роботі за кордоном.
12. Бідність як одна з основних сучасних світових соціальних проблем.
13. Роль і завдання соціальної роботи у подоланні асоціальних явищ (безпритульність, алкоголізм, наркоманія, злочинність).
14. Соціальні виміри старості.
15. Моделі підготовки спеціалістів з соціальної роботи за кордоном.
16. Основні характеристики професіоналізму соціального працівника.
17. Соціально-медичні аспекти соціальної роботи в зарубіжних країнах.
18. Соціальна турбота про працевлаштування та побут інвалідів за кордоном.
19. Морально-гуманістичний характер соціальної роботи.
20. Основні принципи спілкування соціального працівника з клієнтом.
21. Нормативно-правове забезпечення соціальної роботи в зарубіжних країнах.
22. Поясніть сутність і значення соціальної адаптації.
23. Основні механізми соціальної адаптації.
24. Сутність соціального нагляду.
25. Вивчення і врахування індивідуальних особливостей клієнта в соціальній роботі.
26. Сутність групової терапії.
27. Поняття конфлікту в соціальній сфері.
28. Роль соціального працівника в конфліктних ситуаціях.
29. Сутність сучасного фемінізму.
30. Розвиток соціальної роботи в Німеччині.
31. Система соціального забезпечення в США.
32. Французька модель соціального захисту населення.
33. Соціальна робота у Великобританії.
34. Соціальна робота з людьми похилого віку.
35. Соціальна робота з молоддю.
36. Соціологічний аспект соціальної роботи з мігрантами.
37. Соціальний захист малозабезпечених верств населення.
38. Соціальний захист дітей.
39. Шведська модель соціального захисту.
40. Система соціальних амортизаторів в Японії.
44. Соціальний захист в країнах Південної Європи.

7. Тренінг з дисципліни

Складання соціального проекту

Студенти у малих групах розробляють проект, орієнтований на вирішення проблем дітей, молоді чи сімей в умовах окремої територіальної громади.

Параметри для розробки соціального проекту

Постановка проблеми/ Визначення потреби. Опишіть ситуацію, вкажіть

цільові групи, які знаходяться в цій ситуації, що може допомогти вирішенню цієї ситуації. Обґрунтуйте доцільність ваших пропозицій, які ви ініціюєте у межах проекту для вирішення проблеми чи покращення ситуації на рівні вашої громади. Опишіть цільову групу у вашому проекті.

Мета та завдання проекту. Мета і завдання мають бути узгоджені з визначеною проблемою та реально досягнуті у визначені терміни при певних видах ресурсів. Важливо показати, що це дійсно можна реалізувати.

Мета проекту це прогнозовані зміни, яких бажано досягти в процесі реалізації проекту.

Завдання проекту - це конкретні етапи роботи, певні кроки, які приведуть до отримання прогнозованого результату.

План дій та очікувані результати. Які етапи доцільно виокремити в процесі реалізації проекту. Які форми, методи, прийоми роботи будуть використані для надання соціальних послуг та вирішення намічених завдань.

Ресурсне забезпечення проекту. Які види фінансових та не фінансових ресурсів планується використати. З якими партнерами будуть реалізовуватися намічені завдання. Яка роль членів громади у реалізації проекту.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Соціальна робота в громаді» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- залік.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Соціальна робота в громаді» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (7 занять, 10 тем – 7 оцінок).	Підсумкова письмова робота, яка охоплює всі теми	Визначається як підсумкова за виконане завдання під час тренінгу	Визначається як підсумкова за виконане завдання самостійної роботи у формі «Портфоліо»

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	1-10
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	1-10
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-10
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	1-10
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-10
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-10
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-10
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Землянська Н., Семигіна Т. Зміст соціальної роботи з трудовими мігрантами з огляду на специфіку мобільності робочої сили. *Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: м-ли Всеукр.наук.-практ. конф.* (Умань, 11 жовтня 2019 р.). Умань :ВІЗАВІ, 2019. С. 50-53.

2. Каркач А.В., Семигіна Т.В. Подолання цифрової нерівності як виклик для сучасної соціальної роботи з літніми людьми. *Paradigms of the Modern Educational Process: Opportunities and Challenges for Society* (1st ed.). Dallas: Primedia eLaunch LLS, 2019. P. 96-105.

3. Ковальчук Т.М., Теслюк В.І. Технології соціально-педагогічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Ліра-К., 2018. 360 с.

4. Лаврецький Р.В., Лоза А.С. Етичні дилеми в соціальній роботі. *Young Scientist*. 2017. № 12 (52). С.81-86.

5. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>

6. Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції. *Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 березня 2018 року, Київ) / За ред. Ю.М. Швалба. Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2018. С. 90-94.

7. Семигіна Т. В. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і*

8. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

9. Семигіна Т.В. Сучасна соціальна робота: чи виправдане стирання меж? *Перспективи розвитку соціальної педагогіки в Україні: Матеріали круглого столу* (24 травня 2018 року, Київ) / за ред. О. В. Чуйко. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 84-89. URL: <https://bit.ly/2AyaOBy>

10. Семигіна Т.В., Чистякова А.О. Спортивно-дозвіллієві практики у соціальній інтеграції дітей із порушеннями розумового розвитку. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2019. № 18. С. 90-94.

11. Шафранський В.В. Предиктори розвитку творчих спроможностей майбутніх фахівців. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2021. Вип. 64. С. 147-157.

12. Шафранський В.В., Колісник М.І. Тренінг розвитку невербальної креативності. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2022. Вип. 66. С. 376-388.

13. Яремко О., Шафранський В. Право осіб з психічними розладами на соціальні послуги у контексті правової реальності України. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету у співпраці з НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України*. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. №3. С. 90-94.

14. Яремко О., Шафранський В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. Ужгород. 2023. №4. С. 199-206

15. Adekson Mary Olufunmilayo Handbook of Counseling and Counselor Education. London : Routledge. 2020. 540 p.

16. Cochran Jeff L., Cochran Nancy H. The Heart of Counseling. Practical Counseling Skills Through Therapeutic Relationships, 3rd ed. London : Routledge. 2021. 400 p.

17. Cree Vivienne E. Becoming a Social Worker. London : Routledge. 2022. 150 p.

18. Harrikari Timo, Mooney Joseph, Adusumalli Malathi, McFadden Paula, Leppiaho Tuomas Social Work During COVID-19. Glocal Perspectives and Implications for the Future of Social Work. London : Routledge. 2022. 304 p.

19. Huisman Dena M. Social Power and Communicating Social Support. How Stigma and Marginalization Affect Our Ability to Help. London : Routledge. 2022. 198 p.

20. Scourfield Peter Social Work Practice with People with Dementia. London : Routledge. 2022. 196 p.

21. Youngusband Eileen Social Work and Social Values. Readings in Social Work, Volume 3. London : Routledge. 2021. 200 p.